

Inblickar i svensk cardiologihistoria» som har författats av förre överläkaren, docenten Bengt W. Johansson, tidigare chef för Hjärtsektionen vid Malmö allmänna sjukhus. Bengt W. Johansson har en lång karriär bakom sig som medicinhistorisk kåsör och författare. Han är något av en renässanspersonlighet i sin förmåga att kunna kombinera medicinska kunskaper och humanism med burleskt historieberättande, så ock i denna bok.

Boken har tillkommit på initiativ från Svenska cardiologföreningen och är en synnerligen stimulerande läsning för de hjärtläkare som fortfarande betraktar sin yrkesgärning som en konst-
art.

Johansson betar föredömligt av de kardiologiska subspecialiteterna såsom hjärtsvikt, ultraljud, pacemaker, toraxkirurgi m m. Varje kapitel inleds med en internationell utblick avseende den medicintekniska utvecklingen och nya terapiformer. Johansson sätter därefter in de svenska insatserna i detta perspektiv. Under läsningens gång berikas man av kända och okända hjärtläkares insatser för att främja hjärtsjukvården i Sverige.

Johansson har en oefterhärmlig förmåga att kunna skildra svenska kardiologer och deras personlighet på ett humoristiskt men samtidigt sakligt sätt. Texten lättas ofta upp av burleska patientillustrationer och anekdoter.

Boken är en stimulerande läsning för varje läkare med kardiologhistoriskt intresse. Den avnjutes säkrast i sommarens hängmatta under ett skuggande träd. •

Utmärkt utbildningsvideo om anorexi

Videgårdens ätstörningsenhet, Linköping. **Anorexia nervosa.** Videofilm. Speltid ca 30 min. Linköping: Mediacenter TVB AB, Universitetssjukhuset, Linköping, 1998. Pris 600 kr.

Recensent: Ninni Hjalms, överläkare, anorexi-bulimimottagningen, barn- och ungdomspsykiatriska kliniken, Sahlgrenska Universitetssjukhuset/Östra, Göteborg.

Vid Videgårdens ätstörningsenhet har en videofilm gjorts för information och utbildning.

Videon är huvudsakligen uppbyggd kring en flicka, Maria, som haft anorexi. Hon berättar levande och trovärdigt om det tvångsmässiga motionerandet och hur hon tappat förmågan att svara på kroppens signaler om hunger och trötthet. Hon beskriver att hon senare hetsätit och hur det lett till hemligheter och isolering.

Maria berättar om den yttre självsäkerheten kontra den inre osäkerheten, om viljan att få hjälp kontra att behålla symtomen – ett typiskt sätt att förhålla sig för en flicka med anorexi. Föräldrarna intervjuas och ger en bra bild av oro, sorg, ilska och dåligt samvete. De beskriver sin hjälplöshet över överenskommelser som inte hålls, viljan att tro på dottern som sedan lurats.

Symtom och tecken vid anorexi, den välkända fettfobin, epidemiologi, prognos, komorbiditet, behandlingstidens längd samt utlösande faktorer med bantning, rädsla för vuxenliv, höga krav på sig själv och idrottens betydelse går igenom. En del myter om föräldrakrav, hög socialgrupp osv belyses.

Sjuksköterska och läkare från Videgårdens redogör för bakomliggande faktorer, hur kroppen reagerar vid svält och för tillfrisknandeprocessen.

Behandling steg för steg

Behandlingen består av arbete med mat, viktuppgång och självkänsla. Maria beskriver sin feltolkning av andras reaktioner, bl a hur hon tror att de tycker hon är duktig för att hon går ner i vikt. Behandlingens olika steg och innehåll visas. Exempel ges på gemensamma

principer för alla patienter, nämligen viktuppgång och regelbundna måltider. Förhållandevis stora kalorimängder på upp till 3 000 kcal behövs för viktökning på ca 0,5 kg/vecka.

Patienten får i behandlingen hjälp att hantera sin ångest, som är oundviklig vid viktuppgång.

Man får sedan se hur samtalsbehandling går till. Läkare, psykolog och sacionom från Videgården ger en kort sammanfattning av psykopedagogik, psykodynamisk terapi, kognitiv beteendeterapi, familjeterapi, farmakoterapi, sjukgymnastik och dieterådgivning av dietist. En sekvens visar hur en sjukgymnast arbetar med en patient. Man förstår att en del är gemensam för alla patienter, men sedan måste behandlingen anpassas till individen, ofta i förhandling med patienten. Slutenvård behövs ibland. Den är specialinriktad med träning vid gemensamma måltider – det som kallas miljöterapi. En sekvens visar en måltid med patienter på Videgården och hur man fångar upp en flicka som avviker från matbordet.

Slutligen berättas om förebyggande åtgärder och att det viktigaste av allt är tidig upptäckt.

Det enda faktum som jag känt mig tveksam till är uppgiften att diabetiker skulle ha särskilt mycket anorexi. Det förnekas av de källor inom endokrinologin som jag talat med. Däremot är bulimi relativt vanlig. Vidare fanns en sekvens med ett familjesamtal där Maria osannolikt lättvindigt gick med på behandling. Oftast är ju dessa patienter ytterst svår-motiverade, och en lång inledningsfas krävs innan behandling kan börja.

Pedagogiskt för yrkesfolk och allmänhet

Blandningen av Marias berättelse och upplevelser samt speakertext, text på filmen och intervjuer med olika yrkesföreträdare ger en överskådlig och mycket bra bild av anorexia nervosa och dess behandling. Det blir pedagogiskt och lättförståeligt. Det är förvånande att man hinner med så mycket i denna cirka halvtimmeslånga film. Tyvärr är den i filmen intervjuade överläkaren Gösta Schwieler numera avliden, men vilket gott testamente har han inte lämnat med sitt deltagande i denna film!

Filmen är utmärkt och kan användas för att undervisa olika yrkeskategorier i vården men också för att visa föräldrar och patienter själva. Det kan bli en bra utgångspunkt för fortsatta diskussioner bland patienter och anhöriga. •